

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	30.10.2019
Received / Makale Geliş	30.08.2019	Published / Yayınlanma	31.10.2019

İNTERNET ÇAĞINDA RİSK VE MAHREMİYET KAYGISINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON RISK AND PRIVACY ANXIETY IN THE INTERNET AGE

Dr. Öğr. Üyesi Emel FİLİZ

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, Konya / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0003-1040-7843

Arş. Gör. Müjdat YEŞİLDAL

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, Konya / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0003-1286-903X

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1539>

Reference: Filiz, E. & Yeşildal, M. (2019). İnternet Çağında Risk ve Mahremiyet Kaygısına Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(43): 3266-3273.

ÖZET

Bilişim çağı olarak adlandırdığımız günümüz dünyasında her geçen gün çevrimiçi platformlarda bireysel veri mahremiyetine yönelik riskler artmaktadır. Bu çalışmada sanal dünya risk algısı ve çevrimiçi mahremiyet kaygısı seviyeleri arasındaki ilişki incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma deseni kullanılmış olup, Selçuk üniversitesi öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmada Arslankara ve Usta (2018) tarafından geliştirilen Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği ile Alakurt (2017) tarafından Türkçeye geçerlilik ve güvenilirliği yapılan Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı ölçeği kullanılmıştır. 406 öğrenciden online anket yöntemi ile veriler toplanarak bağımsız gruplarda t testi, One-way ANOVA ve Pearson Korelasyon testi yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre erkek öğrencilerin risk algısı; kadın öğrencilerin mahremiyet kaygısı daha yüksek çıkmıştır. Sanal dünya risk algısı ile mahremiyet kaygısı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Sonuç olarak gün geçtikçe kullanım oranı artan internet ile ilgili risk ve mahremiyet kaygısının olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi Mahremiyet, Çevrimiçi Risk, İnternet Kullanımı

ABSTRACT

In today's world, which we call the age of informatics, risks for individual data privacy are increasing day by day in online platforms. The aim of this study is to investigate the relationship between virtual world risk perception and online privacy anxiety levels. Quantitative research design was used in the study and it was applied to Selçuk University students. In the research, the Virtual World Risk Perception Scale developed by Arslankara and Usta (2018) and the Online Privacy Anxiety Scale, validated and reliable in Turkish by Alakurt (2017), were used. Data were collected from 406 students by an online questionnaire and t-test, One-way ANOVA and Pearson Correlation test were performed in Independent Groups. According to the findings of the study, the risk perception of male students; privacy concerns of female students were higher. A negative correlation was found between virtual world risk perception and privacy anxiety. As a result, it has been found that there is a concern about the risks and privacy related to the internet, whose usage rate increases day by day.

Keywords: Online privacy, Online Risk, Internet Use

1. GİRİŞ

2000'li yılların başından bu yana popüler sosyal ağ hizmetleri kısa sürede kullanıcılar için hem temel bir araç hem de sosyal etkileşim alanı haline geldi. İnternetin bireysel kullanımda yaygınlaşmasından

İtibaren kullanıcılar yetkinlik ve güvenlik konulu sorunlar yaşamaktadır. Çevrimdışı ve çevrimiçi dünyalar arasında önemli farklılıklar bulunduğundan, gizlilik çevrimiçi etkinlik bağlamında kavramsallaştırılmalıdır. Birçok çevrimdışı etkinlik, başkalarına hiçbir gözlem yapılmaksızın gerçekleştirilebilir (Kemp ve Moore, 2007). Bununla birlikte, çevrimiçi olarak yapılan herhangi bir etkinlik, dijital ayak izi olarak da bilinen bir bilgi ayak izini geride bırakmaktadır. Dijital ayak izi, meta veriler örneğin, konum, IP adresi, arama geçmişi, e-posta ve sosyal medya yayınları gibi sayısız bilgi türünden oluşabilir. Bir kullanıcının dijital ayak izi, çevrimiçi mahremiyet araştırmalarının çoğunluğunun endişe kaynağı olarak açıklanmaktadır (Moore, 2012). Çevrimiçi gizliliğin en yaygın tanımı, dijital ayak izine sahip olan ve bu ayak izinin gizli kalması fikrinden kaynaklanmaktadır. Çevrimiçi gizliliğin bu kavramsallaştırılması, gizliliği bir kontrol biçimi olarak inceler. Bu durum kullanıcının dijital ayak izi üzerinde daha fazla kontrol sahibi olduğu anlamına gelir (Moore, 2008). İnsanlar kişisel bilgilerini sosyal ağlarda paylaşmaya isteklidirler. Sosyal paylaşım sitelerinin kullanıcıları, siteye kendileriyle ilgili bilgi gönderildiğinde gizliliklerinin ihlal edildiğini her zaman hissetmezler. Sosyal medya kullanıcıları, hizmetleri kullanmaya başladıktan sonra görünmez olma eğilimindedir. Yaygın olan sosyal medya platformlarında çoğu zaman mahremiyet tehditleri ve kamusal ve özel alan arasındaki ilişkiye ilişkin değişiklikler gibi istenmeyen sonuçlara yol açar (Tüfekçi, 2008). Çevrimiçi gizlilik konusundaki riskler ve kaygılar aşağıdakileri içerebilir (Aslanyürek, 2015):

- Kişisel bilgilerin kullanım amaçlarına göre izinsiz toplanması (pazarlama, gözetleme, kötüye kullanım vb.)
- Özel hayatın gizliliğini ihlal eden konular
- Diğer hakların ihlalleri
- Kötü amaçlı yazılımlar ve virüsler
- Dolandırıcılık ve çevrimiçi hırsızlık
- Sosyal mühendislik.

Sosyal medya şirketleri hakkımızda büyük miktarda bilgi toplayıp depoladıklarında, bu bilgilerin başkaları tarafından çalınma riski artmaktadır. Kimlik hırsızlığı söz konusu olduğunda tüketicilere yönelik en büyük tehdit, birinin kredi kartı bilgilerini çalması için gereken bilgilerin veya bunların kimliğinin, bu tüketicilerin üye olduğu sosyal medya şirketlerinin bilgisayarlarında bulunabilmesidir. Günlük yaşantımız hakkında Facebook ve Twitter gibi sosyal medyada giderek daha fazla bilgi paylaştığımız için kimlik hırsızlarının hesaplarımıza girmeleri ve kişisel bilgileri ele geçirmeleri için gereken bilgileri bulmaları daha kolay hale gelmektedir. İnternet bankacılığı hesap numaraları ve şifrelerine benzer şekilde sosyal medyada hesap açtığımızda kullanıcı adı ve şifreler kullanılmaktadır. Bu sistemde istismar edilmesi kolay olan bir zayıflık söz konusudur (Cherry, 2013; Short, 1984). Hesapların hepsinin belirli bir e-posta adresiyle açılması gerekmektedir. Bu e-posta adresi size banka ve elektronik beyanlarınız hakkında bilgi göndermek ve şifrenizin ne olduğunu unutursanız hesabınıza erişmenizi sağlamak için kullanılmaktadır. E-posta adresleri kullanım amaçları gereğince gizli değildir. Çevrimiçi olarak gönderilen e-posta adresi, saldırganlar tarafından banka hesaplarımıza erişimde ilk adım olarak kullanılabilir. Kişisel bilgilerin başka kişilerin eline geçmesi genel itibarıyla bu yöntemler üzerinden gerçekleşmektedir.

Sosyal ağ siteleri, kullanıcılarının günlük yaşamlarına derinden etki eder. Kullanıcıların kendileri ve diğerleri hakkında içerik oluşturmasına ve paylaşmasına izin verilir. Birden fazla kullanıcı, içerikleri kontrolsüz dağıtmaya başladığında, bilgiler istenmeyen kişilere ulaşabilir ve çıkarımlar yapılarak kullanıcı hakkında daha fazla bilgi oluşturulabilir (Kökçyan, 2017; Vural ve Bat, 2010). Türkiye’de birçok alanda sosyal ağların varlığı hem son kullanıcı hem de şirketler için önem arz ediyor. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2016 Ağustos verilerine göre Türkiye’de yaklaşık on haneden sekizi internet erişimine sahiptir. We Are Social’ın 2018 yılı verilerine göre %67 olan Türkiye’de ki internet kullanım oranları incelendiğinde internet ortamında faal olan bireylerin %82,40’nın sosyal medya üzerinde profil oluşturma, mesaj gönderme veya fotoğraf vb. içerik paylaşımında bulunduğu saptanmıştır. Gün geçtikçe artan sosyal medya kullanımı ve bu kullanım sonucu oluşan bilgilerin güvenliği bu çalışmanın arka planını oluşturmaktadır. Bu çalışmada lisans öğrenim seviyesinde

bulunan öğrencilerin çevrimiçi oldukları zamanlara dair karşılaşacakları risklere ve oluşan dijital ayak izlerinin gizlilik kaygısına yönelik faktörler açıklanmıştır.

Yapılan araştırmanın giriş bölümünden sonra, ikinci bölümde yöntemi, üçüncü bölümde elde edilen verilerin analizi ve dördüncü bölümde tartışma ve sonuç kısımları sunulmuştur.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan çalışmada Selçuk Üniversitesinde öğrenimine devam eden lisans öğrencilerinin sanal dünya risk algısı ve çevrimiçi mahremiyet kaygısı seviyeleri arasındaki ilişki incelenmesi amaçlanmıştır. Üniversite öğrencilerindeki sosyal medya ve internet kullanımının artmasından dolayı oluşan sanal dünya risk algısı ve bu algının çevrimiçi mahremiyet kaygısı arasındaki ilişki, bu ilişkiyi etkileyen faktörler ele alınmıştır.

2.2. Araştırmanın Tipi

Araştırmada nicel araştırma deseni kullanılmış olup; tanımlayıcı nitelikte bulgular ortaya konulmuştur. Tanımlayıcı araştırmaların en belirgin özelliği araştırma sonuçlarının bir durumu tanımlaması, ancak bu durumu açıklamak üzere karşılaştırmalar yapmıyor olmasıdır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2013).

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma Selçuk Üniversitesi Alaaddin Keykubat Kampüsünde eğitim görmekte olan ön lisans ve lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırma evrenini 44324 öğrenci oluşturmaktadır (<http://www.selcuk.edu.tr>). Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu & Yıldırım'a (2012) göre 381 kişilik örneklem büyüklüğü yeterli olmaktadır. Araştırma kapsamında 420 öğrenciye ulaşılmış olup temizlenen veriler sonrası 406 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

Tablo 1. Belirli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	190	127	1.100	285	5.000	357
20	19	200	132	1.200	291	6.000	361
30	28	250	152	1.300	297	7.000	364
40	36	300	169	1.400	302	8.000	367
50	44	350	185	1.500	306	9.000	368
60	52	400	196	1.600	310	10.000	370
70	59	450	212	1.700	313	15.000	375
80	66	500	217	1.800	317	20.000	377
90	73	550	226	1.900	320	30.000	379
100	80	600	234	2.000	322	40.000	380
110	86	650	241	2.200	327	50.000	381
120	92	700	248	2.400	331	75.000	382
130	97	750	254	2.600	335	100.000	384
140	103	800	260	2.800	338	1.000.000	384
150	108	850	265	3.000	341	10.000.000	384
160	113	900	269	3.500	346		

Kaynak: Altunışık ve arkadaşları (2012)

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen demografik veri formu, Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği ve Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada Arslankara ve Usta (2018) tarafından kişilerin sanal ortamlara ilişkin algılamış oldukları risk durumlarını tespit etmek amacıyla geliştirilen 26 maddeden oluşan Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği ve Buchanan, Paine, Joinson & Reips (2007) tarafından geliştirilen Alakurt (2017) tarafından Türkçeye geçerlilik ve güvenilirliği yapılan 14 maddeden oluşan Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi

Ölçek	İfade Sayısı	Cronbach's Alpha
Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği	26	0,88
Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı Ölçeği	14	0,93

Tablo 2’de görüldüğü üzere Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği’nin Cronbach’s Alpha katsayısı 0,88 ve Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı Ölçeği’nin Cronbach’s Alpha katsayısı 0,93 olarak tespit edilmiştir. Karagöz’e (2016) göre ölçeklere ait Cronbach’s Alpha katsayıları oldukça güvenilir olarak kabul edilmektedir.

2.5. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında çevrimiçi veri toplama formları toplanan verilerin değerlendirilmesi için SPSS 25,0 (Statistical Programme for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin normallik kontrolü Kolmogorov-Smirnov testiyle yapılmıştır. Veriler %95 güvenle normal dağılımlıdır. Normal dağılan verilerin analizinde parametrik testler kullanılmaktadır. Bağımsız gruplarda t testi, One-way ANOVA ve Pearson Korelasyon testlerinden yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık seviyesi olarak 0,05 değeri baz alınmış olup $p < 0,05$ olması durumunda anlamlılık olduğu; $p > 0,05$ olması durumunda ise anlamlılık olmadığı belirlenmiştir (Kalaycı, 2010).

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilere ait bulgular; genel bilgiler, karşılaştırma analizleri ve korelasyon analizi üzere tablolar halinde sırasıyla verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcılara Ait Temel Demografik Bulgular

Özellikler (n=406)	n	%	
Cinsiyet	Kadın	243	59,9
	Erkek	163	40,1
Yaş (20,08±2,36)	Ortalama altındakiler	250	61,6
	Ortalama üstündekiler	156	38,4
Öğrenim Görülen Alan	Sağlık Bilimleri	120	29,6
	Sosyal Bilimler	161	39,7
	Fen Bilimleri	125	30,8
Gelir Durumu	0-2020 ₺	121	29,8
	2021-3000 ₺	92	22,7
	3001-4000 ₺	95	23,4
	4001 ₺ ve üzeri	98	24,1
Barınma Durumu	Kır	265	67,9
	Kent	104	26,7
En Sık Kullanılan Uygulama	İnstagram	268	66
	Twitter	61	15
	Facebook	11	2,7
	Diğer	66	16,3

Araştırmaya katılan öğrencilere ait temel demografik bulgular Tablo 3’te sunulmuştur. Öğrencilerin %59,9’u Kadın, %39,7’si Sosyal Bilimler alanından, %29,8’i 0-2020 TL arası gelire sahip, %67,9’unun yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yer kır olarak bulunmuştur. Ortalama yaş 20,08 olup %61,6’sı ortalama yaşın altındayken %66’sının en sık kullandığı sosyal medya uygulaması İnstagram olmuştur.

Tablo 4. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçekler	Ort.±Ss.	Min.	Max.
Sanal Dünya Risk Algısı	3,06±0,51	1,50	4,54
Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı	3,39±0,82	1,14	5,00

Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanlara ait istatistikler Tablo 4’te sunulmuştur. Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği’nde ortalama puan 3,06±0,51, minimum değer 1,50, maksimum değer

4,54 olarak tespit edilmiştir. Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı Ölçeği'nde ortalama puan $3,39 \pm 0,82$, minimum değer 1,14, maksimum değer 5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 5. Sanal Dünya Risk Algısının Demografik Değişkenlere Göre Farklılık Analizi

Özellikler (n=406)		n	Ort.±Ss.	Test değeri	p değeri	Anlamlılık
Cinsiyet	Kadın	243	3,03±0,50	-1,515	0,030	
	Erkek	163	3,19±0,52			
Yaş (20,08±2,36)	Ortalama altındakiler	250	3,06±0,52	-0,358	0,721	
	Ortalama üstündekiler	156	3,08±0,51			
En Uzun Süre Yaşanılan Yer	Kır	265	3,05±0,48	-0,321	0,749	
	Kent	104	3,06±0,53			
Öğrenim Görülen Alan	Sağlık Bilimleri1	120	3,12±0,45	1,269	0,022	1,2<3*
	Sosyal Bilimler2	161	3,02±0,52			
	Fen Bilimleri3	125	3,37±0,56			
Gelir Durumu	0-2020 ₺	121	3,05±0,48	0,167	0,918	
	2021-3000 ₺	92	3,09±0,54			
	3001-4000 ₺	95	3,07±0,53			
	4001 ₺ ve üzeri	98	3,05±0,52			
En Sık Kullanılan Uygulama	İnstagram1	268	3,04±0,47	0,799	0,045	1,3<2**
	Twitter2	61	3,37±0,59			
	Facebook3	11	3,09±0,62			
	Diğer4	66	3,15±0,62			

Post-Hoc Testleri: *Tukey HSD ** Dunnett T3

Araştırmaya katılan öğrencilerin Sanal Dünya Risk Algısı ile demografik değişkenlerin karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 5'te sunulmuştur. Sanal Dünya Risk Algısı ile cinsiyet, öğrenim görülen alan ve en sık kullanılan uygulama arasında anlamlılık saptanırken ($p < 0,05$); yaş, en uzun süre yaşanılan yer ve gelir durumu arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Sanal Dünya Risk Algısının; kadınlarda erkeklere göre, sosyal bilimler ve sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerde fen bilimlerinde okuyan öğrencilere göre, instagram ve facebook kullananlarda twitter kullananlara göre daha düşük olduğu bulunmuştur.

Tablo 6. Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısının Demografik Değişkenlere Göre Farklılık Analizi

Özellikler (n=406)		n	Ort.±Ss.	Test değeri	p değeri	Anlamlılık
Cinsiyet	Kadın	243	3,53±0,79	4,108	<0,001	
	Erkek	163	3,19±0,84			
Yaş (20,08±2,36)	Ortalama altındakiler	250	3,43±0,83	1,206	0,229	
	Ortalama üstündekiler	156	3,33±0,81			
En Uzun Süre Yaşanılan Yer	Kır	265	3,26±0,83	-0,531	0,046	
	Kent	104	3,41±0,82			
Öğrenim Görülen Alan	Sağlık Bilimleri 1	120	3,43±0,78	0,177	0,038	1>2,3**
	Sosyal Bilimler 2	161	3,17±0,85			
	Fen Bilimleri 3	125	3,19±0,84			
Gelir Durumu	0-2020 ₺	121	3,38±0,82	0,145	0,933	
	2021-3000 ₺	92	3,35±0,87			
	3001-4000 ₺	95	3,41±0,78			
	4001 ₺ ve üzeri	98	3,42±0,82			
En Sık Kullanılan Uygulama	İnstagram	268	3,39±0,78	0,707	0,548	
	Twitter	61	3,27±0,82			
	Facebook	11	3,50±0,72			
	Diğer	66	3,47±0,97			

Post-Hoc Testleri: *Tukey HSD ** Dunnett T3

Araştırmaya katılan öğrencilerin çevrimiçi mahremiyet kaygısı ile demografik değişkenlerin karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 6’da sunulmuştur. Çevrimiçi mahremiyet kaygısı ile cinsiyet, en uzun süre yaşanan yer ve öğrenim görülen alan arasında anlamlılık saptanırken ($p < 0,05$); yaş, gelir durumu ve en sık kullanılan uygulama arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Çevrimiçi mahremiyet kaygısının; kadınlarda erkeklere göre, kentte yaşayanlarda kırdaki yaşayanlara göre, sağlık bilimleri öğrencilerinde sosyal bilimler ve fen bilimlerindeki öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 7. Korelasyon Analizi

		Sanal Dünya Risk Algısı	Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı	Günlük İnternet Kullanım Süresi
Sanal Dünya Risk Algısı	Test değeri	1	-0,198**	-0,103**
	p değeri		>0,001	0,038
Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı	Test değeri		1	0,052
	p değeri			0,298
Günlük İnternet Kullanım Süresi	Test değeri			1
	p değeri			

** Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Günlük internet kullanım süresi, Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği ve Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı Ölçeği arasında yapılan korelasyon analizi ait bulgular Tablo 7’de sunulmuştur. Sanal dünya risk algısı ile Çevrimiçi mahremiyet kaygısı arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sanal dünya risk algısı ile günlük internet kullanım süresi arasında negatif yönde çok zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$). Çevrimiçi mahremiyet kaygısı ile günlük internet kullanım süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma kapsamında Selçuk Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan toplam 406 lisans öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırmanın arka planda özellikle sosyal paylaşım sitelerinde ve çevrimiçi diğer platformlarda var olan risk düzeylerini belirlemek üzere geliştirilmiş olan Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği (SDRAÖ) ve Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı Ölçeği (ÇMKÖ) kullanılmıştır. Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de bilişim teknolojilerinin sunmuş olduğu çevrimiçi medya uygulamaları giderek artmaktadır ve git gide farklılaşarak hayatımızda ciddi bir yer edinmektedir (Arslankara ve Usta, 2018). Algılanan risk, bireyin kendi bakış açısıyla gördüğü ve öznel olarak değerlendirildiği için miktarı tamamen bireye bağlıdır (Yanık, 2014). Katılımcılar tarafından en fazla kullanılan sosyal medya uygulamasının görselliğin ön planda olduğu Instagram uygulaması olduğu görülmüştür. Acılar, Olgun ve Görür’ün (2015) yapmış olduğu çalışmada en fazla kullanılan sosyal medya uygulamasının Facebook olduğu görülmüştür. Farklı zamanlarda yapılan araştırmalarda sosyal paylaşım sitelerine göre kullanım yoğunluğu farklılaşmaktadır. Yapılan analizlerin sonucunda sanal dünya risk algısı ile cinsiyet, öğrenim görülen alan ve en sık kullanılan uygulama arasında anlamlılık saptanmıştır. Sanal dünya risk algısı erkek öğrencilerin kadınlara göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Arslankara (2017) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada bulgumuzu destekler niteliktedir. Araştırma ile ilgili literatürde yer alan bir diğer çalışmada bulgumuzu destekler niteliktedir (Ayas ve Horzum, 2011; Odacı ve Çelik, 2013). Erkek öğrencilerin riskli davranışlar sergilemesine neden olarak sosyal medyada ve çevrimiçi ortamlarda kendilerine olan güvenlerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Öğrenim görülen alan açısından incelendiğinde ise fen bilimleri alanlarında olanların sağlık ve sosyal bilimler alanlarına göre anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bulunan bu farklılığın fen bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerinin sağlık ve sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrencilere göre alanları ve bölümlerin genel müfredatı gereği bilgi iletişimi ve internet teknolojileri ile daha fazla iç içe olmalarından kaynaklandığı ifade edilebilir. Araştırmamızın bir diğer bulgusu ise Twitter kullanıcılarının Facebook ve Instagram kullanıcılarına göre daha risk algısı yüksek bulunmuştur. Yeniçifti (2016) tarafından yapılan çalışmada eğitim seviyesi arttıkça Twitter kullanım oranının arttığı, Twitter kullanımında daha çok bilgi edinme ve gündemi takip etmenin etkili olduğu sonuçları bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle Twitter kullanıcılarının sosyal medya kullanımında daha bilinçli olduğu söylenebilir.

Mahremiyet kaygısına yönelik bulgulardan cinsiyet değişkenine göre kadınların erkeklere nazaran daha yüksek kaygılı olduğu tespit edilmiştir. Zengin, Zengin ve Altunbaş (2015) tarafından lisans öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırmada kadınların sosyal medyada paylaşımları konusunda erkeklere göre daha az paylaşım yaptığı ve yaptığı paylaşımlarda kısıtlı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kadınların çevrimiçi gizlilik kaygısının sonucu olarak değerlendirilebilir. Bu sonuç literatürde yer alan diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir (Acılar ve Mersin, 2005; Karakuş, Çağıltay, Kaşıkçı, Kurşun ve Ogan, 2014; Külcü ve Henkoğlu, 2014; Renn ve Rohrman, 2000). Mahremiyet kaygısının yaşanılan bölge değişkenine göre kentte yaşayanların kırdaki yaşayanlara göre daha yüksek kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir. Kent yaşamının daha karmaşık olması, kentlerde mevcut kaygıların daha çok olması mahremiyetin bilinç seviyesinin artmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Sağlık bilimleri alanında öğrenim görenlerin fen ve sosyal bilimlerde öğrenim görenlere göre daha yüksek çevrimiçi mahremiyet kaygısı taşımaktadır. Bu durum ilgili literatüre uyum sağlamamaktadır (Ayas ve Horzum, 2011; Dalkılıç Örs, 2018; Odacı ve Çelik, 2013). Sağlık bilimlerinin anlamlı olarak farklılaşmasında mahremiyet kavramının sağlık hizmetlerinde önemli bir yeri olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışma sonucunda Sanal Dünya Risk Algısı ile Çevrimiçi Mahremiyet Kaygısı arasında çok zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sanal Dünya Risk Algısı ile günlük internet kullanım süresi arasında çok zayıf düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulardan risk ve mahremiyet konularında cinsiyetten kaynaklanan farkın ortadan kaldırılması, mahremiyet kaygısında kır kent dengesinin sağlanması açısından çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- ACILAR, A. ve MERSİN, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımı ile Mahremiyet Kaygısı Arasındaki İlişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54), 103-114.
- ACILAR, A., OLGUN, H. ve GÖRÜR, A. (2015). Kamu Çalışanlarının İnternet'te Mahremiyet Kaygısı: Bursa İlinde Bir Çalışma. *Research Journal of Business and Management*, 11(2), 334-347.
- ALAKURT, T. (2017). Adaptation of Online Privacy Concern Scale into Turkish Culture. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(4), 611-636.
- ALTUNIŞIK, R., COŞKUN, R., BAYRAKTAROĞLU, S. & YILDIRIM, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
- ARSLANKARA, V. B. (2017), Lise Öğrencilerinin Sanal Risk Algılarının İnternet Kullanım Durumlarına Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- ARSLANKARA, V. B. ve USTA, E. (2018). Sanal Dünya Risk Algısı Ölçeği (SDRAÖ)'nin geliştirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 111-131.
- ASLANYÜREK, M. (2015). *İnternet Güvenliği ve Çevrimiçi Gizlilik Alanlarında Yaşanan Sorular: İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcılarının İnternet Güvenliği ve Çevrimiçi Gizlilik ile İlgili Kanaatleri ve Farkındalıkları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- AYAS, T. ve HORZUM, M. B. (2011). Exploring the Teachers' Cyber Bullying Perception in terms of Various Variables. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(2), 619-640.
- BUCHANAN, T., PAINE, C., JOINSON, A. N. & REIPS, U. D. (2007). Development of Measures of Online Privacy Concern and Protection for Use on the Internet. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58(2), 157-165.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, O. E., KARADENİZ, S. & DEMİREL, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- CHERRY, D. (2013). *The Basics of Digital Privacy: Simple Tools to Protect Your Personal Information and Your Identity Online*. Syngress.

- DALKILIÇ ÖRS, Ö. (2018). *Mahremiyet ve Instagram Mahremiyetinin İnsanın Yaşam Olgusuna Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.
- KARAGÖZ, Y. (2016). *SPSS 23 ve AMOS 23 Uygulamalı İstatistiksel Analizler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- KALAYCI, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (Vol. 5)*. Ankara, Turkey: Asil Yayın Dağıtım.
- KARAKUŞ, T., ÇAĞILTAY, K., KAŞIKCI, D., KURŞUN, E. ve OGAN, C. (2014). Türkiye ve Avrupa'daki Çocukların İnternet Alışkanlıkları ve Güvenli İnternet Kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 230-243.
- KEMP, R. and MOORE, A.D. (2007). Privacy. *Library High Tech*, 25(1), 58-78.
- KÖKÇİYAN, N. (2017). *Management in Online Social Networks*. Boğazici Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- KÜLCÜ, Ö. & HENKOĞLU, T. (2014). Privacy in Social Networks: An Analysis of Facebook. *International Journal of Information Management*, 34(6), 761-769.
- MOORE, A. (2008). Defining Privacy. *Journal of Social Philosophy*, 39(3), 411-428.
- MOORE, A. D. (2012). *Privacy, Speech, and the Law*. Available at SSRN 1984807.
- ODACI, H. ve ÇELİK, Ç. B. (2013). Who are Problematic İnternet Users? An Investigation of the Correlations Between Problematic İnternet Use and Shyness, loneliness, Narcissism, Aggression and Self-Perception. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2382-2387.
- RENN, O. ROHRMAN, B. (2000). *Cross-Cultural Risk Perception*. Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- SELÇUK ÜNİVERSİTESİ, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı, http://www.selcuk.edu.tr/ogrenci_isleri/birim/web/sayfa/ayrinti/69399/tr Erişim Tarihi: 20.05.2019.
- SHORT, J. F. (1984). *The Social Fabric of Risk: Toward The Social Transformation of Risk*. American Sociological Review.
- WE ARE SOCIAL, <https://digitalreport.wearesocial.com/>, Erişim Tarihi: 13.06.2019.
- TÜFEKÇİ, Z. (2008). Can You See Me now? Audience and Disclosure Regulation in Online Social Network Sites. *Bulletin of Science, Technology & Society*, 28(1), 20-36.
- VURAL, Z.B.A. ve BAT, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5) 3348-3382.
- YANIK, A. (2014). *Yeni Medya Kullanımındaki Akış Deneyiminin Risk Algısı ve Online Turistik Satın Alma Niyetine Etkisi*. Doktora Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- YENİÇIKTI, N. T. (2016). *Sosyal Medya Kullanım Motivasyonları: Facebook ve Twitter Kullanıcıları Üzerine Kullanımlar ve Doyumlar Araştırması*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- ZENGİN, A, ZENGİN, G. ve ALTUNBAŞ, H. (2015). Sosyal Medya ve Değişen Mahremiyet "Facebook Mahremiyeti". *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(2), 112-136.